

Det ideala utfallet av partnerskapslogiken

av Bengt-Åke Wennberg

Allting handlar om en tjänst. Även när det verkar gälla varor så är det ändå en tjänst.

Med förslaget om en tjänstedominant logik avses att värde uppstår i användandet av en tjänst. Det följer av detta att användaren är en medskapare av värde. Således uppstår inte värde vid produktion. Genom detta tankesätt blir allting tjänster – oavsett om det är varor eller (klassiska) tjänster som utväxlas så blir värdet i slutändan en tjänst i och med att användaren realiserar det förmedlade erbjudandet.

(Början av sammanfattningen i Vinnovas skrift "Den tjänstedominanta logiken")

För att tydliggöra den avgörande skillnaden i samspråk i termer av Gemeinschaft använder jag istället för Gemeinschaft begreppet *partnerskapande logik*. Genom att använda begreppet partnerskap kan vi undvika att vertikala resonemang blir blockerande för den kreativitet som

nu måste utvecklas.

2004 skrev Lars Ingelstam, professor i Framtidsstudier vid Linköpings Universitet, en artikel med titeln "Ju mer tillväxt, desto sämre får vi det". I artikeln kritiserar han användandet av bruttonationalprodukten (BNP) som ett mått på tillväxt.

Han skriver bland annat:

Den flummiga och missvisande debatten om tillväxt är skadlig. Den vanställer verkligheten, avlänkar politikernas energier i fel riktning och manipulerar människors förväntningar. Om den aktuella tillväxtretoriken skall tas på allvar håller vi på att få en samhällsutveckling som riktar in ansträngningarna mot sådant som människorna inte behöver (mer saker) medan det samtidigt görs allt klarare att vad de verkligen behöver (bättre välfärdstjänster, goda jobb och ökad trygghet) det kommer de inte få.

Jag tolkar hans text så att den varudominanta logiken i vår tid nått vägs ände. Ingelstam visar på ett övertygande sätt att en ökad BNP baserad på varuproduktion varken leder till de ökade resurser som välfärdspolitiken kräver, till en standardhöjning hos hushållen eller till den ökning av sysselsättningen som utlovas.

Sådana samband var giltiga i en utpräglad fattig ekonomi, som Sverige var för 140 år sedan eller som delar av Afrika är i dag. Där är det uppenbart att denna typ av tillväxt är bra. En materiell nivåhöjning är precis vad ett samhälle i *fysisk knapphet* behöver.

Men denna samvariation mellan tillväxt och livskvalitet blir i t ex Sverige under 1900-talet gradvis allt mindre självklar. En större materiell välfärd styrd av en allt mer avancerad teknologi i händerna på en elit verkar snarare öka klyftorna, göra livskvaliteten sämre för många människor och riskerar dessutom att allt snabbare förbruka jordens ändliga resurser. Så som resonemangen går i dag verkar vi gemensamt snarare förbruka våra gemensamma resurser än att bidra till att de ökar.

Med gemensamma resurser menar jag då inte bara jordens fysiska resurser utan också den resurs som finns i att människor kan bevara värdet av en "allmänning". Det vill säga att vi har förtroende för och litar på varandra. Den nu existerande varudominerade tankestilen måste brytas.

I försöken att bryta denna blir en partnerskapande logik som bygger på TDL viktig.

Om den tjänstedominanta logiken inriktas på ett partnerskap som leder till samhandlingar som har *synergi* så ökar alltså allas våra möjligheter. Var och en kan då bättre bidra till öka den egna livskvaliteten men också till att det åstadkoms allt mer konstruktiva samhandlingar i framtiden.

Man måste alltså skilja mellan samhandling och samhandling. Det finns samhandlingar som *inte* utgår från partnerskapstanken och som därför är destruktiva för välfärdsutvecklingen. De medför att det blir färre jobb och minskar möjligheterna för människor att försörja sig.

Det finns samhandlingar som bara söker behålla status quo, exempelvis ständiga bidrag till aktiviteter som saknar förutsättningar att åstadkomma det som utlovas och det finns samhandlingar *som skapar synergi* genom att ge de som deltar en ökad förmåga att hantera sina liv och som bevarar och stärker förtroendet för varandra och de kunskaper och erfarenheter var och en av oss besitter. Jag själv försöker bidra till denna utveckling genom att visa hur vi som Gemeinschaft kan ta oss ur olika villfarelser om det sociala samspelets karaktär som vi drabbats av.

Andra använder partnerskapslogiken på annat sätt. Lena Andersson skrev i augusti 2019 en ledare i DN om en finsk läkare som gjorde det, och inte behandlade henne som en hund. Bakgrunden var att Lena Andersson sedan länge sökt hjälp i den svenska sjukvården för sin onda höft. I ilska över att inte få hjälp skrev hon en artikel om att hon åtminstone kunde begära att den svenska sjukvården behandlade henne som en hund. Men så mötte hon den finske läkaren.

Genom en sorgfällig utredningsprocess och genom att läkaren med sådan jämlik respekt bemödade sig om att underbygga och gestalta sina utsagor ur både Lenas och sitt eget perspektiv, blev de så trovärdiga att till slut inget tvivel återstod. Höften kunde inte opereras och göras bra igen. Läkarens auktoritet var total, ingen vag ungefärlighet om att inget egentligen går att påstå om hur det är med något och att det förstås är patienten som avgör.

Lena beskriver att arbetsfördelningen var oklanderlig, en tyst och självklar enighet om att han var expert på höfter och hon på känslan i sin egen. Hon blev både objekt och subjekt i den välavvägda blandning som

situationen krävde. Först när hon fått tillräckligt kunskapsunderlag för att i hela sin kropp och själ införliva insikten om att hon måste nöja sig med det näst bästa, kunde hon med frenesi och entusiasm underkasta sig sjukgymnastikens leda.

En behandling som gör bättre men inte bra och som hon ett år tidigare rekommenderats (och resultatlöst utfört). Efter en vecka kunde hon ta promenader. Efter en månad var höften helt stabil och så nära smärtfri det går att få den när man har sådana förslitningar.

Referenser

Andersson L (2019): I Helsingfors mötte jag en läkare som inte behandlade mig som en hund. DN. 31 augusti 2019.

[Kan laddas ner som pdf här](#)

Greider G (2009): Samarbetets stora gåta. DN. 2009-12-06

[Kan laddas ner som pdf här](#)

Ingelstam L (2004): Ju mer tillväxt, desto sämre får vi det. Ordfront Magasin mars 3/2004

[Kan laddas ner som pdf här](#)

Kristensson P (2009): Den tjänstedominanta logiken. Innebörd och implikationer för policy. Stockholm: VINNOVA Rapport VR 2009:07

[Kan laddas ner som pdf här.](#)